

Відкритий міжнародний університет розвитку людини "Україна"
Інститут біомедичних технологій
Кафедра мікробіології, сучасних біотехнологій, екології та імунології

**МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ
ДО ВИКОНАННЯ КУРСОВИХ РОБІТ
МЕТОДИКА ПІДГОТОВКИ І ПОРЯДОК ЗАХИСТУ**

Галузь знань 20 Аграрні науки і продовольство
Спеціальність 206 Садово-паркове господарство
ОП «Терапевтичне садівництво з основами педагогічної діяльності»
Другий (магістерський) рівень

Київ – 2024

Рекомендовано до друку
Науково-методичною радою Університету «Україна»
Протокол № __ від _____ 2024 р.

Рецензент: Лисенко В.І., д.б.н., професор, директор Мелітопольського
інституту екології та соціальних технологій Університету «Україна»

Укладачі: Мовчан В.О., Сергійчук Н.М., Мележик О.В., Ілюк Н.А.

Методичні рекомендації до виконання курсових робіт. Методика
підготовки і порядок захисту. К. : Університет «Україна», 2024. 32 с.

Подано сучасні вимоги до виконання курсових робіт та основні правила оформлення
отриманих результатів, а також вимоги до прилюдного захисту робіт на кафедрі
мікробіології, сучасних біотехнологій, екології та імунології для здобувачів освіти
спеціальності 206 Садово-паркове господарство ОП «Терапевтичне садівництво».

ЗМІСТ

1. Загальні положення	4
2. Основні етапи виконання курсової роботи	4
3. Рекомендована тематика курсових робіт.....	5
4. Оформлення курсової роботи	9
5. Захист курсових робіт	20
6. Основи академічної доброчесності	21
Додатки	25

ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

Курсова робота (КР) – це форма проміжної атестації випускників, перевірковий етап навчання за освітньо-професійною програмою підготовки магістрів. Це самостійне науково-пошукове дослідження, яке здобувач освіти виконує в закладі вищої освіти із використанням набутих теоретичних знань і практичних навичок. Воно слугує критерієм оцінки рівня підготовки здобувача освіти з певної профільної дисципліни відповідно до вимог Стандарту вищої освіти.

Курсова робота повинна:

- свідчити про те, що здобувач освіти опанував певний комплекс теоретичних знань за спеціальністю, оволодів низкою вмінь та практичних навичок із конкретної дисципліни;
- містити результати власних науково-пошукових чи практично орієнтованих досліджень та їх обґрунтування;
- узагальнювати отримані в дослідженні результати та формулювати науково аргументовані висновки;
- мати належне оформлення;
- бути виконаною у визначені терміни, поданою до захисту відповідно графіку освітнього процесу, оприлюдненою відповідно до висунутих вимог.

ОСНОВНІ ЕТАПИ ВИКОНАННЯ КУРСОВОЇ РОБОТИ

Виконання курсової роботи є ефективним у разі дотримання чіткої логічної послідовності:

1. Ознайомлення здобувачів освіти з основними вимогами, що висуваються до виконання та оформлення курсової роботи.
2. Вибір теми роботи.
3. Підбір та опрацювання літературних джерел, вивчення теоретичних і практичних матеріалів, попередніх напрацювань із обраної теми.
4. Формулювання мети та завдань дослідження, визначення об'єкта, предмету та методів дослідження.
5. Розробка детального плану курсової роботи.
6. Збір матеріалів, складання бібліографії, аналіз та узагальнення зібраного матеріалу.
7. Викладення проаналізованого та систематизованого теоретичного матеріалу відповідно до плану.

8. Проведення експериментального або теоретичного дослідження, виконання розрахунків, зокрема із застосуванням ІКТ та методів комп'ютерної обробки даних.

9. Підготовка ілюстративної та графічної частини роботи: рисунків, таблиць, схем (за потреби).

10. Формулювання та обґрунтування висновків.

11. Складання та оформлення бібліографічних посилань на джерела, використані в роботі, відповідно до вимог оформлення ДСТУ 8302:2015 «Інформація та документація. Бібліографічне посилання. Загальні положення та правила складання».

12. Написання доповіді й підготовка презентації для оприлюднення (виступ).

13. Захист курсової роботи.

14. Оприлюднення значущих результатів виконаної роботи через різні публікації та публічні виступи.

Виконання курсової роботи регламентується графіком освітнього процесу.

РЕКОМЕНДОВАНА ТЕМАТИКА КУРСОВИХ РОБІТ для здобувачів освіти освітньої програми «Терапевтичне садівництво» спеціальності 206 Садово-паркове господарство

1. Перспективи розвитку інтродукції і використання інтродуцентів у терапевтичному садівництві.

2. Вивчення механізмів впливу штучних рослинних насаджень терапевтичного призначення, їхніх структурних компонентів на здоров'я людини.

3. Наукові основи застосування добрив, стимуляторів росту, гербіцидів, антитраспірантів у садово-паркових об'єктах терапевтичного спрямування.

4. Проєкт озеленення та благоустрою об'єктів загального (парків, луко- та лісопарків, скверів, бульварів, площ тощо) та обмеженого (лікувальних закладів, закладів освіти, малих садів тощо) користування з терапевтичним спрямуванням.

5. Проєкт заходів із покращення санітарного стану зелених насаджень на об'єктах комплексної зеленої зони міста.

6. Проєкти рекультивації порушених ландшафтів із елементами терапевтичного садівництва.

7. Сучасні тенденції створення газонів, квітників, дендрокомплексів, топіарне мистецтво з метою терапевтичного застосування.
8. Аналіз асортименту садивного матеріалу для використання у терапевтичному садівництві.
9. Історія та розвиток терапевтичного садівництва: від древніх цивілізацій до сучасних реалій.
10. Наукові основи терапевтичного садівництва: вплив природи на фізичне та психічне здоров'я людини.
11. Типи терапевтичних садів.
12. Дизайн, функціональність та призначення різних типів садів.
13. Рослини в терапевтичному садівництві: вибір рослин із урахуванням їхніх терапевтичних властивостей та впливу на емоційний стан.
14. Кольоротерапія в терапевтичному саду.
15. Вплив кольору на психологічний стан людини.
16. Ароматерапія в терапевтичному саду.
17. Використання ароматів рослин для покращення самопочуття.
18. Проектування терапевтичних садів.
19. Розробка проекту саду з урахуванням потреб різних категорій користувачів.
20. Створення терапевтичного саду: покрокова інструкція з облаштування саду, вибору рослин та МАФів.
21. Агротехнічний догляд за терапевтичним садом: сезонні роботи, обрізка, полив, боротьба зі шкідниками та хворобами.
22. Терапевтичні програми з використанням об'єктів озеленення.
23. Розробка та проведення занять для різних груп населення (діти, люди похилого віку, люди з інвалідністю).
24. Використання терапевтичного саду в різних закладах: школи, лікарні, санаторії, реабілітаційні центри, геріатричні відділення).
25. Економічні аспекти терапевтичного садівництва: фінансування проєктів, бізнес-моделі.
26. Роль терапевтичного садівництва в екологічному вихованні.
27. Виховання екологічної свідомості у дітей та дорослих.
28. Терапевтичне садівництво в міському середовищі.
29. Створення зелених зон у містах із перспективою терапевтичного садівництва.
30. Використання технологій у терапевтичному садівництві: смарт-сади, мобільні додатки.
31. Терапевтичне садівництво та інклюзія: створення доступного середовища для людей з інвалідністю.

32. Терапевтичне садівництво для людей похилого віку: специфіка роботи з цією категорією.
33. Терапевтичне садівництво для дітей: ігрові терапевтичні програми для дітей.
34. Терапевтичне садівництво для людей із психічними розладами: роль саду в реабілітації.
35. Терапевтичне садівництво для людей з порушеннями опорно-рухового апарату: спеціальні конструкції та пристосування.
36. Основні технології терапевтичного садівництва.
37. Створення функціональних зон: розподіл простору на зони для відпочинку, активностей, медитації тощо.
38. Використання універсального дизайну.
39. Створення доступного середовища для людей із різними потребами.
40. Використання сенсорних елементів в облаштуванні терапевтичних садів.
41. Використання рослин із різними текстурами, запахами та кольорами для стимуляції органів чуття з терапевтичною метою.
42. Вибір рослин із відомими лікувальними властивостями та приємним ароматом.
43. Використання рослин із м'яким, шорстким, липким листям для тактильних відчуттів.
44. Забезпечення безперервного цвітіння протягом вегетаційного сезону.
45. Використання адаптованих до місцевих умов рослин, що сприяє збереженню біорізноманіття.
46. Проведення занять із садівництва, медитації, арт-терапії на природі.
47. Соціальні інтеракції з використанням технологій терапевтичного садівництва.
48. Використання VR/AR технологій для створення інтерактивних садів та проведення терапевтичних сесій.
49. Створення інклюзивних садів, які можуть використовуватися людьми з різними обмеженнями.
50. Розширення можливостей: використання нових технологій для створення унікальних терапевтичних програм.
51. Вплив перебування в саду на серцево-судинну систему, дихання, імунітет.
52. Зниження рівня стресу, тривоги та депресії, покращення настрою та когнітивних функцій засобами терапевтичного садівництва.

53. Вплив спільних занять садівництвом на соціальну інтеграцію та взаємодію.

54. Реабілітація: роль терапевтичного садівництва у відновленні після захворювань та травм.

55. Біоміметичні матеріали та конструкції: використання природних матеріалів та конструкцій для створення більш екологічних та естетичних садів.

56. Сенсорні сади: розробка садів, які стимулюють всі п'ять органів чуття.

57. Тематичні сади: створення садів, присвячених певним культурам, епохам або ідеям.

58. Міські терапевтичні сади: інтеграція зелених зон у міське середовище.

59. Біорізноманіття: вплив терапевтичних садів на збереження біологічного різноманіття.

60. Екологічно чисті технології: використання екологічно чистих матеріалів та методів догляду за садом.

61. Терапевтичне садівництво як засіб соціальної інклюзії

62. Аналіз економічної ефективності терапевтичних садів.

63. Порівняльний аналіз підходів до терапевтичного садівництва в різних країнах.

64. Роль терапевтичного садівництва в освіті.

65. Використання садів для навчання дітей та дорослих.

66. Інноваційні освітні технології при викладанні технологій терапевтичного садівництва.

ОФОРМЛЕННЯ КУРСОВОЇ РОБОТИ

Курсова робота повинна бути написана державною мовою, з дотриманням вимог сучасного українського правопису, з використанням відповідної наукової термінології та бути викладена у науковому стилі.

Друкований варіант роботи повинен відповідати таким вимогам:

- бути надрукованим на одному боці паперу А4 (297х210 мм);
- обсяг роботи – 20-30 сторінок друкованого тексту без урахування списку використаних джерел та додатків;
- параметри сторінки: верхнє і нижнє поля – 2 см; ліве поле – 3 см; праве поле – 1,5 см.
- шрифт – Times New Roman, кегль – 14, інтервал – 1,5;
- абзацний відступ – 1 см на початковому рядку кожної частини тексту;
- правки, редагування, оформлення текстів здобувачем освіти виконуються відповідно до загальноприйнятих вимог;
- сторінки роботи повинні бути пронумеровані. Першою сторінкою є титульний аркуш, який включають у загальну нумерацію сторінок. Номер сторінки на титульному аркуші не ставиться. На всіх подальших сторінках роботи номер необхідно розміщувати у правому верхньому куті без крапки в кінці;

Текст має бути розділений на структурні частини – розділи, підрозділи, пункти, підпункти, абзаци. Рубрикація тексту при виконанні дипломної роботи повинна бути спрямована на більш легке і зрозуміле сприйняття матеріалу дослідження, і тому всі частини повинні бути логічно підпорядкованими.

Розділи, підрозділи, таблиці, рисунки, фото слід нумерувати арабськими цифрами без знаку номера (№);

Заголовок відображує основну суть роботи та повинен складатися із **ключових слів** (тобто тих, що мають основне змістовне навантаження).

Заголовки не повинні містити скорочених слів та аббревіатур, а також розміщуватися більше, ніж на двох рядках.

Заголовки структурних частин роботи друкують великими літерами симетрично до тексту (вирівнювання по центру), без номера: "ЗМІСТ", "ВСТУП", "РОЗДІЛ...", "ВИСНОВКИ", "СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ", "ДОДАТКИ". Номер розділу ставиться після слова "РОЗДІЛ", наприклад, " РОЗДІЛ 1", а назва розділу пишеться з нового рядка по центру. Після номера і назви розділу крапка не ставиться.

- кожна **структурна частина** курсової роботи повинна починатися з **нової сторінки**.

Наприклад:

РОЗДІЛ 1

ТЕРАПЕВТИЧНЕ САДІВНИЦТВО ЯК ІННОВАЦІЙНИЙ НАПРЯМ

Підрозділи нумеруються у межах кожного розділу. Після номера ставиться крапка, наприклад: "1.2, далі наводять заголовок параграфа малими літерами (крім першої). Крапку в кінці заголовка не ставлять.

Номер і назву розділу та підрозділу слід друкувати з **абзацного відступу**. Відступ між заголовком розділу і текстом повинен бути два міжрядкових інтервали. Переноси слів у заголовках будь-якого рівня не допускаються.

Наприклад:

1.2. Історія розвитку терапевтичного садівництва

Підпункти нумерують у межах кожного підрозділу за такими самими правилами.

Наприклад:

1.2.1. Терапевтичне садівництво у Середньовіччі

Рисунки, таблиці, схеми можуть бути інтегровані у текст, а можуть розміщуватися на окремих аркушах. Зазвичай на окрему сторінку чи в додатки рекомендують виносити широкі рисунки або таблиці, орієнтація яких не збігається з орієнтацією основних сторінок або кількість сторінок чи таблиць є суттєвою, що ускладнює сприйняття основного тексту.

Сторінки з рисунками і таблицями входять до загальної нумерації. Розміщення рисунка, таблиці чи схеми виконують одразу після першого посилання на них.

Кожен рисунок, малюнок, схема, фото чи таблиця повинні бути пронумеровані і підписані. Нумерація ілюстративного матеріалу може бути наскрізною або за розділами.

Номер ілюстрації та її підпис розміщують під нею, крапку в кінці не ставлять. Посилання на ілюстрацію необхідно подавати в підбір до основного тексту і не виділяти окремим реченням.

Оформлення таблиць виконують згідно означених вимог. Напис "Таблиця" та її номер розміщують у правому верхньому куті, над заголовком таблиці, оформлюють **курсивом без крапки в кінці**. Якщо таблиця переноситься на іншу сторінку, то над перенесеними частинами таблиці (на наступних сторінках) ставиться напис *"Продовження таблиці 2.1"*.

Нумерація формул подається у круглих дужках, на одному рядку з нею, з правого боку сторінки.

Структура курсової роботи – це чітко регламентована послідовність розміщення її основних частин. Вона відображає теоретичну та практичну частини виконаного дослідження, свідчить про рівень її наукової та загальної методологічної підготовки.

Курсова робота, з урахуванням порядку розміщення, повинна складатися з таких структурних компонентів:

- титульний аркуш (Додаток А);
- зміст роботи (Додаток Б);
- перелік умовних позначень, символів, одиниць, скорочень і термінів, використаних у роботі (за потреби);
- вступ (актуальність проблеми, мета та завдання досліджень, об'єкт та предмет вивчення, значущість виконаної роботи, її наукове та подальше практичне застосування);

- основна частина (виклад матеріалу за темою дослідження):

- теоретична частина (огляд літератури за темою);
- перспективні та актуальні напрямки досліджень (результати попередніх досліджень за темою);
- характеристика методів, методик та умов виконання дослідження;
- експериментальна (дослідна) частина (виклад результатів);
- відомості про результати теоретичного чи науково-експериментального дослідження;
- аналіз, інтерпретація та узагальнення результатів досліджень;
- висновки;
- список використаної літератури;
- додатки (за необхідності).

ТИТУЛЬНА СТОРІНКА

Титульний аркуш є першою сторінкою роботи. Він оформлюється за чітко визначеними правилами і повинен містити конкретно визначену інформацію (Додаток А):

- назва закладу вищої освіти та структурного підрозділу;
- тему роботи;
- дані про виконавця роботи (у родовому відмінку);
- група та прізвище з ініціалами (у називному відмінку);
- відомості про наукового керівника чи куратора – науковий ступінь, вчене звання, посада, прізвище та ініціали;
- поле для відміток про результати захисту роботи;

- місто виконання і рік написання роботи.

Тема курсової роботи повинна бути лаконічною, стислою, максимально відображати суть роботи та відповідати вимогам.

ЗМІСТ

Зміст (Додаток Б) як структурний компонент роботи подають на початку тексту. Він містить вступ, заголовки усіх розділів, підрозділів, пунктів (крім підзаголовків, які друкуються у підбір) роботи, а також висновки, практичні рекомендації, список використаної літератури і додатки (у разі наявності) із зазначенням номерів початкових сторінок.

Заголовки у змісті повинні точно відтворювати заголовки в тексті, їх скорочення не допускаються. Заголовки одного рівня рубрикації тексту необхідно розміщувати один під одним. Заголовки кожного подальшого рівня зміщені праворуч щодо заголовків попереднього рівня на один абзацний відступ. Усі заголовки пишуться маленькими літерами з першої великої, крапка в кінці заголовка не ставиться.

ВСТУП

Вступ – це частина курсової роботи, яка дає загальне уявлення про конкретний напрям наукового пошуку і містить необхідні кваліфікаційні характеристики проведеного науково-пошукового дослідження.

Вступ містить:

- обґрунтування **актуальності**;
- формулювання **мети і завдання** дослідження, які потрібно вирішити для досягнення поставленої мети;
- визначення **об'єкта і предмету** дослідження;
- **методи** дослідження;
- опис соціальної та практичної значущості теми;
- відомості про практичне значення цієї роботи.

ВСТУП коректується після завершення дослідження!

Актуальність проблеми дослідження.

Актуальність дослідження містить критичний аналіз та порівняння з відомими підходами до розв'язання проблеми, що дозволяє обґрунтувати її важливість, необхідність і доцільність для розвитку відповідної галузі науки України та соціальну значущість.

Автор роботи повинен показати уміння обрати тему, оцінити своєчасність її дослідження і цим відповісти на питання: **чому саме сьогодні необхідно**

розглядати цю наукову проблему.

Орієнтовна схема обґрунтування актуальності проблеми дослідження може бути такою:

- дати об'єктивну оцінку сучасного стану об'єкта дослідження з акцентуванням уваги на проблемах і суперечностях;
- показати, як на сучасному етапі розв'язуються існуючі проблеми на практиці, якщо можливо – із посиланням на офіційні документи;
- оцінити стан наукової розробленості обраної проблеми: на основі стислого аналізу літератури визначити коло науковців, які займалися її розробкою, висвітлити проблематику їх досліджень і наголосити на маловивчених або зовсім невивчених моментах;
- зробити висновки про те, що малодослідженість конкретного аспекту проблеми зумовила вибір зазначеної теми.

Мета та завдання дослідження

Після обґрунтування актуальності вибраної теми слід сформулювати мету роботи та виділити ті завдання, які потрібно розв'язати для досягнення поставленої мети.

Необхідно **конкретно вказати, що саме передбачає вивчити та охарактеризувати заплановане експериментальне дослідження**. Не варто формулювати мету як «Дослідження ...», «Вивчення ...», тому що ці слова вказують на засіб досягнення мети, а не на саму мету.

Метою курсової роботи є **очікуваний кінцевий результат**, який зумовлює загальну спрямованість і логіку дослідження (теоретичного або прикладного) та дає відповіді на запитання «Для чого проводять дослідження?». Результат має бути конструктивним, тобто спрямованим на вироблення корисного продукту, узагальненого висновку з отриманої інформації, окреслення перспективних напрямків подальших досліджень.

Мета дослідження формулюється одним реченням із зазначенням **предмета й об'єкта** дослідження. Мета роботи узгоджується із назвою роботи і не тільки називає очікувані результати, а й вказує на те, яким шляхом вони були досягнуті.

Мета конкретизується у **завданнях дослідження**, необхідних для її досягнення (не менше трьох).

Завдання повинні розглядатись як основні етапи виконання науково-пошукової роботи. Наприклад, завдання «Дослідити історичний розвиток терапевтичного садівництва у розвитку людства» - це п. 1.1 у Змісті роботи (див. Додаток Б).

Визначення завдань дослідження рекомендується робити у формі переліку дій дослідника, використовуючи дієслівні формулювання: "Вивчити...", "Визначити...", "Виявити...", "Обґрунтувати...", "Встановити...", "Розробити...".

Об'єкт дослідження – це процес або явище, що **породжує проблемну ситуацію** й обране для вивчення. **Приклади** об'єкта досліджень: ґрунт, ландшафт, добрива, рослина, хвороби та ін.

Предмет дослідження міститься в межах об'єкта. Чим вужчим буде предмет дослідження, тим глибшим, змістовнішим і цікавішим може бути саме дослідження. **Приклади** предмету досліджень: властивості кольору, вплив запахів на психоемоційний стан людини, асортимент декоративних рослин, види рослин, економічність, екологічність тощо.

Предмет і об'єкт дослідження як категорії наукового процесу співвідносяться між собою як загальне і часткове. В об'єкті виділяється та його частина, яка є предметом дослідження.

Предмет дослідження відповідає на запитання «що вивчають?» і визначає тему курсової роботи, що зазначається як її назва.

Об'єкт, предмет, мета і завдання повинні окреслювати **сферу наукового пошуку**, викладеного у роботі.

Методика дослідження – це система правил використання методів, прийомів та операцій.

Методи дослідження – це сукупність прийомів чи операцій практичного чи теоретичного вивчення дійсності, підпорядкованих вирішенню конкретних задач. Необхідно чітко вказати, що саме досліджувалось із застосуванням кожного методу, щоб підтвердити логічність і доцільність їх вибору. **Найпоширеніші:** порівняння, абстрагування, аналіз і синтез, аналогії. Крім того, серед основних методів можуть бути й **загальнонаукові та спеціальні** методи досліджень, основу яких становлять системний аналіз, історичний і діалектичний методи, індукція й дедукція, аналіз і синтез, абстрагування, моделювання, прогнозування, експертиза тощо.

В роботі потрібно показати, що було проаналізовано, яких висновків чи результатів досягнуто. Здобувач освіти як науковець-початківець повинен показати вміння правильно визначити мету та завдання дослідження, побудувати грамотно шлях для їхньої реалізації, не допускаючи узагальнених тверджень, сформулювати положення відповідно до перелічених вимог і змісту проведеного дослідження.

У курсовій роботі потрібно максимально ефективно показати навички пошуку та налізу інформації, вміння її критично осмислювати та обробляти, зокрема із застосуванням ІКТ, робити певні логічні висновки та узагальнення,

окреслювати перспективну проблематику для подальшого дослідження. Посилання на джерела використаної літератури наводять одразу за їх згадуванням чи цитуванням.

Курсова робота може бути початком та закладати основу для подальших досліджень, що можуть бути використані як випускна кваліфікаційна робота здобувача другого рівня вищої освіти (магістра).

Практичне значення одержаних результатів

Надають відомості про використання результатів досліджень або рекомендації щодо їх використання, окреслюють загальні висновки та перспективні подальші напрямки дослідження.

Апробація наукового дослідження

Курсова робота може бути оприлюднена на наукових конференціях, семінарах, студентських зібраннях та продемонструвати започатковані здобувачем освіти дослідження та їхній результат із обраної теми. Тому рекомендовано навести у вступі до роботи місце апробації отриманих результатів роботи.

Загальний обсяг Вступної частини не повинен перевищувати двох сторінок друкованого тексту.

ОСНОВНА ЧАСТИНА КУРСОВОЇ РОБОТИ

В основній частині роботи автор повинен показати власне вміння лаконічно, логічно й аргументовано викладати отриманий інформативний матеріал, виконуючи при цьому всі вимоги, що висуваються до друкованих робіт.

У цій частині роботи доцільно виділити окремі розділи.

1. Огляд літератури (інформаційних джерел) з теми дослідження, завданням якого є встановлення контурів і меж наукового пошуку, визначення його етапів і чітке формулювання завдання власного дослідження (**теоретична частина**). Посилання на використані джерела наводять одразу за їх згадуванням чи цитуванням, подаючи у [...]. Наприклад, «Дослідженням В.А. Іванченка [5] доведено ...», де [5] – оригінальне джерело, звідки було взято релевантну інформацію чи цитату.

Для якісного формування оглядового розділу варто:

- 1) ретельно проаналізувати та обрати, опрацювати джерела інформації, в яких можуть міститися матеріали із проблеми дослідження, враховуючи те, що **ознайомлення** з літературою необхідно починати у **зворотному хронологічному порядку**, оскільки зміст видань останніх років може охоплювати матеріали попередніх наукових розробок;
- 2) визначити коло вчених, які займалися розробкою окреслених питань;

3) систематизувати одержану інформацію і виділити конкретні аспекти вивчення цього питання;

4) уточнити **понятійний апарат** дослідження, тобто пояснення окремих понять та термінів, розуміння яких дозволяє якнайточніше охарактеризувати та пояснити досліджувану проблему;

5) провести **критичний аналіз** виділених аспектів і визначити коло **недостатньо досліджених** питань;

6) зазначити **перспективні напрями** подальших досліджень.

Для більш детального теоретичного обґрунтування проблеми дослідження рекомендується проаналізувати **не менше 20** літературних джерел як вітчизняних, так і зарубіжних авторів. При цьому не можна обмежуватися лише переказом наявної інформації, констатацією фактів, отриманих іншими авторами. Необхідно виконати **критично-аналітичний аналіз** інформації, наголосити на суперечливих моментах, маловивчених чи зовсім не вивчених питаннях, висловити своє власне бачення проблеми.

Проаналізувавши літературу, слід відібрати не будь-які, а лише **наукові факти**. Це елемент, що становить основу наукового знання, відбиває об'єктивні властивості процесів та явищ. На підставі наукових фактів визначають закономірності, будують теорії й виводять закони.

Виконання курсової роботи – це не обов'язково нове наукове відкриття, але це завжди **нове знання** про те, що до цього часу було маловідомим або узагальнення широкої проблематики.

Загальний обсяг аналізованих літературних джерел не повинен перевищувати 20-25% обсягу основної частини роботи.

Завершальним етапом цього розділу повинен бути аналіз сучасного стану питання, що важливо для визначення перспективи подальшого вивчення проблеми. Аналітичний огляд повинен закінчуватися обґрунтуванням необхідності проведення практичної частини.

МАТЕРІАЛИ, МЕТОДИ ТА МЕТОДИКИ ДОСЛІДЖЕННЯ

Цей розділ повинен містити детальне обґрунтування та опис усіх матеріалів, які було використано під час дослідження, інструментів, обладнання, методів та методик, які було охоплено в ході виконання роботи.

Варто стисло, але аргументовано, змістовно і відповідно до логіки процесу дослідження назвати всі методи і методики, які були використані для виконання поставлених завдань, визначаючи, що конкретно досліджувалося за допомогою того чи іншого методу.

Окрім того, у цьому розділі необхідно охарактеризувати особливості організації дослідження, зокрема, розкрити його етапи, час, місце й умови проведення. Описують географічне місце проведення досліджень, територіальне розташування досліду, подають загальну характеристику ґрунтово-кліматичних умов зони, де проводились дослідження. Основні елементи погоди характеризують за показниками середньомісячної температури повітря, суми опадів, відносної вологості повітря. Для метеорологічних даних роблять посилання на джерело їх одержання. Погодні умови аналізують, порівнюючи із середніми багаторічними даними за останні роки. Подають характеристику особливостей об'єкта досліджень.

В розділі також послідовно і чітко наводять матеріал щодо методики закладення та проведення досліду (умови проведення досліджень). Подається схема досліду, методи відбору проб та проведення аналізів, характеристика об'єкта, методів моніторингу та контролю, статистичної обробки експериментальних даних.

Наводять методики проведення статистичного аналізу експериментальних даних та розрахунків економічної ефективності.

ЕКСПЕРИМЕНТАЛЬНА (ПРАКТИЧНА) ЧАСТИНА

Ця частина роботи демонструє виклад результатів дослідження та їх критичний аналіз, узагальнення. У цьому розділі максимально детально висвітлюють авторські результати досліджень із наведенням детальної характеристики їх поясненням, логічним обґрунтуванням, поясненням отриманого результату чи результату розв'язання поставленого завдання.

Необхідно наголосити на повноті виконання завдання дослідження і достовірності отриманих результатів. Обов'язковим елементом розділу є співставлення результатів власних досліджень із результатами інших авторів.

Кількість підрозділів дослідної (експериментальної) частини визначається відповідно до обсягу завдань дослідження.

У роботі може бути наявним **економічний розділ**: економічне обґрунтування отриманих результатів чи зроблених висновків. У цьому розділі слід визначити і навести характеристику виду ефекту, який очікується від запропонованих пропозицій, із подальшим розрахунком та описом кількіснoвартісних або якісних показників їх ефективності.

Кожен підрозділ виконаної роботи необхідно завершувати формулюванням коротких змістовних висновків, в яких у формі тез подати частину отриманих результатів.

ВИСНОВКИ

Загальні висновки є логічним завершенням проведеної науково-пошукової роботи, де узагальнено всі результати виконаного дослідження.

Формулювання висновків здійснюють лаконічно, змістовно відображуючи в кожному з них **поставлене завдання** до роботи. Так, якщо завдання роботи було сформульовано «Дослідити ...», то висновок з цього завдання варто розпочати словами «Досліджено» і т.д.

Загальні висновки не повинні замінюватися об'єднанням висновків за розділами та підрозділами, але послідовно та логічно відображати результати кожного з них.

ПРОПОЗИЦІЇ мають містити рекомендації щодо впровадження результатів дослідження у практику чи проведення подальших наукових досліджень.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

Список використаної літератури повинен містити бібліографічний опис всіх джерел, проаналізованих у процесі виконаного теоретичного та практичного дослідження. За списком використаної літератури зазвичай роблять висновки щодо творчого потенціалу автора, рівня його загальної та наукової культури, ступеня фундаментальності та актуальності проведеного дослідження. Тому бібліографія повинна бути бездоганною як за своїм змістом, так і за способом оформлення.

Бібліографічний список розміщують після висновків, включають у загальну нумерацію сторінок, але він не береться до уваги при визначенні основного обсягу роботи. В тексті роботи повинні бути наведені посилання на всі наведені у списку літератури джерела. Неприпустимо наводити у цьому списку джерела, посилань на які немає в основному тексті роботи.

Список літератури оформлюють відповідно до ДСТУ 8302:2015 «Інформація та документація. Бібліографічне посилання. Загальні положення та правила складання».

Список використаних у роботі джерел повинен бути складений так, щоб його могли використати у своїх подальших роботах спеціалісти спорідненої чи суміжної галузі. У наукових виданнях найпоширенішими є такі варіанти побудови бібліографічних списків: алфавітний, хронологічний, алфавітно-хронологічний, нумераційний, систематичний. Порядок побудови визначається автором, але він повинен бути витриманим від початку до кінця роботи. Не дозволяється комбінувати різні методи групування матеріалу.

Алфавітна побудова – матеріал розміщується в алфавітному порядку прізвищ авторів і назв робіт. Роботи одного автора розміщуються за алфавітом назв чи у хронологічній послідовності їх написання.

Хронологічна побудова – матеріал розміщується у прямій чи зворотній хронології видання, всередині року – за алфавітом прізвищ авторів та назв роботи. Цей спосіб застосовується, як правило, у персональних бібліографічних списках, зокрема у списку робіт здобувача дипломної роботи, іноді в розділах систематичних списків, а в поєднанні з алфавітною побудовою – в алфавітно-хронологічних списках.

Алфавітно-хронологічна побудова – матеріал групують в алфавітно-хронологічні ряди, тобто розміщують за алфавітом назв опису (якщо опис під заголовком) або основних назв (якщо опис під назвою) за правилами, викладеними вище, а при збігові назв опису чи основних назв – у хронологічному порядку (за роком видання документів або датою їх написання). У кожному алфавітно-хронологічному ряді бібліографічні описи робіт одного і того ж автора і (або) колективу авторів із одним і тим же автором доцільно розміщувати у такому порядку: спочатку навести бібліографічні описи творів самого автора (у хронологічному порядку), потім – твори цього автора з одним співавтором (за алфавітом співавторів, а якщо співавтор один і той же, – у хронологічному порядку), з двома і більше співавторами (у хронологічному порядку не залежно від кількості і послідовності авторів).

Нумераційна побудова – матеріали розміщують у порядку перших посилок в основному тексті на документи – об'єкти опису. Саме цей варіант для початкових етапів проведення інформаційно-наукового пошукового дослідження є найбільш оптимальним, оскільки не дозволяє припуститися помилок чи плутанини у посилання на джерела інформації.

Алфавітна побудова теє ж допустимою, проте потребує від здобувача освіти додаткового часу на його упорядкування та співвідношення з посиланнями в тексті.

Систематична побудова – література групується відповідно до проблем, тем і питань, що розглядаються у роботі. Роботи загального характеру виділяють в особливий розділ. Всередині розділів розміщення матеріалу за алфавітом.

Зв'язок бібліографічного джерела з основним змістом роботи здійснюється за допомогою посилок у тексті із зазначенням номера джерела, поданого у квадратних дужках. Наприклад: [56, 87], або [24–27].

Іншомовні джерела розміщуються за алфавітом після переліку усіх джерел мовою написання дипломної роботи або ж у загальному списку джерел відповідно до місця посилання у тексті.

Оформлення списку літератури виконують за ДСТУ 8302:2015.Інформація та документація. Бібліографічне посилання. Загальні положення та правила складання / Нац. стандарт України. Вид. офіц. [Уведено вперше ; чинний від 2016-07-01]. Київ : ДП «УкрНДНЦ», 2016. 17 с. (ДОДАТОК В).

ДОДАТКИ

Додатки – це розділ роботи, який має допоміжне (довідникове) значення, але є необхідним для більш повного висвітлення проблеми дослідження. До додатків зазвичай виносять плани, програми, анкети, протоколи, інструкції, значні за обсягом таблиці чи графіки, креслення, схеми.

Додатки розміщують після списку використаної літератури. Кожен додаток повинен починатися з нової сторінки. Додатки позначаються великими літерами українського алфавіту, наприклад "ДОДАТОК А", уникаючи літер Г,Є, І, Ї, Й, Ь. Цей запис повинен бути розміщений вгорі у центрі сторінки, а під ним позначають назву додатку, надруковану симетрично тексту малими літерами, з першої великої. Таблиці, рисунки, схеми у додатках повинні мати внутрішню нумерацію.

ЗАХИСТ КУРСОВИХ РОБІТ

Курсова робота підлягає публічному захисту у визначеному порядку.

Презентація роботи здійснюється в усній формі тривалістю 10 хв та супроводжується візуальним матеріалом, виконаним у будь-якому середовищі створення інтерактивних презентацій (переважно це програма MS Power Point, Canva, Prezi тощо).

Оформлення презентації повинно відповідати науковому стилю, не бути переобтяженим інформацією, містити конкретні результати досліджень та головні висновки роботи. Загальний обсяг слайдів – до 15 (Додаток Г).

Оформлення слайдів не варто переобтяжувати інформацією, доцільно виносити на слайди лише тези важливої інформації чи конкретні висновки та результати роботи. Не варто також застосовувати надто яскраву кольорову гаму та елементи декоративного оформлення.

Після виступу-захисту роботи здобувачеві освіти можуть бути поставлені додаткові уточнюючі запитання від присутніх. Відповідь на них повинна бути короткою, лаконічною, структурованою, чіткою. Аргументованість та повнота відповіді є частиною оцінювання роботи.

Результати захисту курсової роботи оцінюються в балах, які відповідно конвертуються в оцінки за шкалою ECTS:

Оцінка за 100-бальною системою		Оцінка за національною шкалою		Оцінка за шкалою ECTS	
		екзамен	залік		
90 – 100	відмінно	5	зараховано	A	відмінно
82 – 89	добре	4		B	добре (дуже добре)
75 – 81	добре	4		C	добре
64 – 74	задовільно	3		D	задовільно
60 – 63	задовільно	3		E	задовільно (достатньо)
35 – 59	незадовільно	2	не зараховано	FX	незадовільно з можливістю повторного складання
1 – 34	незадовільно	2		F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

ОСНОВИ АКАДЕМІЧНОЇ ДОБРОЧЕСНОСТІ

Відповідно до Положення про запобігання та виявлення академічного плагіату в наукових, навчально-методичних, кваліфікаційних та навчальних роботах у Відкритому міжнародному університеті розвитку людини «Україна» (Наказ № 55 від 27 квітня 2023 року) курсові роботи підлягають обов'язковій перевірці на плагіат та дотримання принципів академічної доброчесності, тому підхід до її виконання повинен бути відповідальним.

Система забезпечення академічної доброчесності, запобігання та виявлення академічного плагіату є невід'ємною складовою внутрішньої системи забезпечення якості вищої освіти і включає в себе:

- 1) заходи, спрямовані на ознайомлення учасників освітнього процесу із поняттями та вимогами академічної доброчесності;
- 2) виявлення порушень академічної доброчесності учасниками освітнього процесу;
- 3) порядок прийняття відповідних рішень за порушення вимог академічної доброчесності.

Дотримання академічної доброчесності здобувачами вищої освіти передбачає:

- дотримання норм законодавства про авторське право і суміжні права;
- посилання на джерела інформації у разі використання ідей, розробок, тверджень, відомостей;

- надання достовірної інформації про результати власної навчальної, наукової, творчої діяльності, використані методики досліджень і джерела інформації;

- самостійне виконання завдань поточного та підсумкового контролю результатів навчання (для осіб з особливими освітніми потребами ця вимога застосовується з урахуванням їхніх індивідуальних потреб і можливостей).

Виконану та оформлену відповідно до вимог курсову роботу потрібно подати для перевірки у визначені терміни. Курсові роботи та результати їх перевірки оприлюднюються на платформі дистанційного навчання.

Роботи, що містять ознаки академічного плагіату, до захисту не допускаються. Якщо вони мають допустимий відсоток запозичень, за рішенням комісії можуть повертатися здобувачу освіти для доопрацювання та повторної перевірки.

Для наукових, навчально-методичних та випускних кваліфікаційних робіт рекомендованою є така шкала оцінки залежно від кількісного показника рівня оригінальності твору:

Для курсових проєктів (робіт) здобувачів «бакалавр», курсові проєкти (роботи) здобувачів ОС «магістр»	Рівень оригінальності твору	Рекомендована дія
понад 60%	Високий	Текст вважається оригінальним та не потребує додаткових дій щодо запобігання неправомірним запозиченням. Передається на розгляд Експертній комісії
від 30% – для здобувачів ОПС фахового молодшого бакалавра, ОС молодшого бакалавра, студентів 1-2 курсів бакалаврату; 35% – для студентів 3-4 курсів бакалаврату; 40% – для студентів 1-2 курсів магістратури до 60%	Задовільний	Наявні окремі ознаки академічного плагіату. Слід пересвідчитись у наявності посилань на першоджерела для цитованих фрагментів. Передається на розгляд Експертній комісії, яка визначає необхідність повторної перевірки
	Низький	Наявні певні ознаки академічного плагіату, але матеріал може бути прийнятий за умови доопрацювання з обов'язковою наступною перевіркою на оригінальність доопрацьованого твору
	Неприйнятний	Наявні істотні ознаки плагіату. Матеріал до розгляду не приймається

Показники оригінальності (унікальності) академічних текстів (у %) можуть бути змінені за рішенням випускових кафедр, Вченої ради навчально-виховного підрозділу, СВР, редколегії, оргкомітету конференції та фіксуються у відповідному протоколі засідання з урахуванням специфіки спеціальностей із зазначенням підстав такої зміни, але не може бути суттєво нижчою за рекомендовані. Ця норма доводиться до відома здобувачів освіти (авторів).

Виявлені у тексті твору запозичення вважаються правомірними, якщо вони є:

- власними назвами (індивідуальними найменуваннями окремих одиничних об'єктів, у т.ч. найменуваннями установ, назвами праць, які досліджувалися у творі, бібліографічними посиланнями на джерела та ін.);
- усталеними словосполученнями, що характерні для певної сфери знань;
- належним чином оформлені цитуваннями;
- самоцитуванням (фрагментами тексту, що належать автору твору, опубліковані або оприлюднені в електронній формі ним в інших творах), якщо воно допускається редакційною політикою видання;
- сталими методиками розрахунку елементів конструкцій, вузлів, характеристик, показників тощо.

Перевірка курсових робіт здобувачів освіти на академічний плагіат здійснюється за допомогою Інтернет-сервісів на основі внутрішньої бази документів університету і відкритих Інтернет-ресурсів.

Перед перевіркою на академічний плагіат здобувач освіти (автор кваліфікаційної роботи) в термін не пізніше 15 календарних днів перед датою захисту курсової роботи :

- готує файл роботи у форматі, прийнятному для перевірки на плагіат;
- може перевірити роботу за допомогою безкоштовних програм чи сервісів (наприклад, Etxt Antiplagiat), і ознайомити з результатами перевірки керівника кваліфікаційної роботи;
- подає готовий файл завершеної роботи відповідальній особі на рівні випускової кафедри для перевірки.

Перевірка здійснюється в термін не більше 5 календарних днів.

Роботи, які мають низький рівень оригінальності тексту, повертаються здобувачам освіти на доопрацювання на термін не більше 5 календарних днів, після чого відправляються на повторну перевірку, яка здійснюється в термін не більше 2 робочих днів.

Роботи, які мають низький рівень оригінальності тексту, повертаються здобувачам освіти на доопрацювання на термін не більше 2 календарних днів,

після чого відправляються на повторну перевірку, яка здійснюється в термін не більше 3 календарних днів.

Роботи, які мають неприйнятний або низький рівень оригінальності тексту за результатами повторної перевірки, не допускаються до захисту.

Після завершення повного процесу перевірки текстів на плагіат, включаючи повторну перевірку, сформовані звіти подібності та експертні висновки відповідальні особи на рівні навчально-виховного підрозділу в обов'язковому порядку надають Адміністратору антиплагіат-системи Університету.

ДОДАТКИ

Додаток А

ВІДКРИТИЙ МІЖНАРОДНИЙ УНІВЕРСИТЕТ РОЗВИТКУ ЛЮДИНИ «УКРАЇНА»

Інститут біомедичних технологій

Кафедра мікробіології, сучасних біотехнологій, екології та імунології

«Допущено до захисту»

Протокол засідання кафедри

№__ від «_____» 20__ р.

Зав. кафедрою

_____ (прізвище, ініціали)

ІСТОРИЧНИЙ РОЗВИТОК ТЕРАПЕВТИЧНОГО САДІВНИЦТВА

Курсова робота

магістра заочної форми

навчання за спеціальністю

206 Садово-паркове господарство,

ОП «Терапевтичне садівництво»

Іванченка Сергія Олександровича

Науковий керівник:

кандидат біологічних наук

Мовчан В.О.

Київ 20__

**ПРИКЛАД ОФОРМЛЕННЯ ЗМІСТУ
ЗМІСТ**

Вступ	3
РОЗДІЛ 1. ТЕРАПЕВТИЧНЕ САДІВНИЦТВО ТА ЙОГО ІСТОРИЧНЕ СТАНОВЛЕННЯ	6
1.1. Терапевтичне садівництво як інноваційний напрям	6
1.2. Особливості терапевтичного садівництва	9
РОЗДІЛ 2. МАТЕРІАЛИ ТА МЕТОДИ ДОСЛІДЖЕННЯ	
2.1. Матеріали дослідження	12
2.2. Методи дослідження	14
2.3. Методологія дослідження	16
РОЗДІЛ 3. ІСТОРИЧНИЙ РОЗВИТОК ТЕРАПЕВТИЧНОГО САДІВНИЦТВА	
3.1. Людина і природа у первісну добу.....	24
3.2. Лікувальні сади Середньовіччя	28
3.3. Сучасні принципи терапевтичного садівництва	32
3.4. Терапевтичне садівництво як основа екологічного виховання	34
Висновки	44
Список використаних джерел	45
Додатки	47

Приклади оформлення списку використаної літератури

(відповідно до ДСТУ 8302:2015. Інформація та документація.
Бібліографічне посилання. Загальні положення та правила складання)

Статті в журналах

Котляревський Я.В., Князев С.І., Мельников О.В. Напрями розвитку культурних рослин. Наука та ботаніка. 2015. Т. 11, № 2. С. 5–19.

Surianinov M., Shyliaiev O. Calculation of plate-beam systems by method of boundary elements. International Journal of Engineering and Technology (UAE). 2018. V. 7, no. 2. P. 238-241. doi: 10.14419/ijet.v7i2.23.11927.

Книги

Іванченко Ю.Ю. Культурні рослини: Походження та значення. Київ, 2006. 314 с.

Матеріали конференцій

Рум'янков Ю.О. Визначення тривалості органічного та вимушеного спокоїв у видів роду *Celtis* L. в умовах дендропарку «Софіївка» НАН України. *Матеріали міжнародної конференції «Старовинні парки та ботанічні сади України»* (15-17 квітня 2011 р., м. Умань). Умань, 2011. С. 134–135.

Дисертаційні роботи та автореферати дисертацій

Оскантюк В.М. Рід *Cotinus* Mill. у Правобережному Степу України (біологія, екологія, інтродукція, використання): дис. ... канд біол. наук: 03.00.05. Київ, 2017. 192 с.

Нормативні документи

Про вищу освіту: Закон України від 05.09.2016 р. № 2145-VIII. *Голос України*. 2016. 27 верес. (№ 178-179). С. 10-22.

Положення про академічну доброчесність: Постанова Кабінету Міністрів України від 28.12.2017 р. № 1060. Офіційний вісник України. 2018. № 5. С. 430–443.

Електронні ресурси віддаленого доступу

Центри походження та різноманітності культурних рослин. URL: https://pidru4niki.com/77501/prirodoznavstvo/tsentri_pohodzhennya_riznomanitn_osti_kulturnih_roslin (дата звернення: 19.03.2018).

Підготовка презентації до захисту курсової роботи

Мета презентації – це забезпечення стислого та наочного подання **основних** результатів роботи. Створюючи презентацію, здобувачі освіти повинні вирішити два важливих завдання:

1. Створити короткий анотований конспект свого виступу.
2. Викласти результати досліджень та їх основні положення.

Презентацію рекомендовано виконувати за допомогою програмного забезпечення MS POWER POINT чи іншого конструктора інтерактивних презентацій.

Структура презентації:

- 1-й слайд – тема роботи, прізвище доповідача та керівника, рік захисту;
- 2-й слайд – актуальність теми та проблема дослідження;
- 3-й слайд – об'єкт та предмет дослідження;
- 4-й слайд – головна мета та завдання роботи;
- 5-й слайд – методи дослідження.

На наступних слайдах відображають опис результатів дослідження, якщо треба – їх статистичне обґрунтування, зокрема з використанням комп'ютерних програм. На останніх одному-двох слайдах відображають загальні висновки та рекомендації до впровадження результатів.

Кількість окремих слайдів презентації залежить від особливостей доповіді магістранта. Розробляючи презентацію, слід **дотримуватися таких вимог:**

- тривалість доповіді 7-10 (до 15) хв;
- максимальна кількість слайдів не повинна перевищувати 15;
- використовувати ключові слова і фрази, а не речення;
- текстовий матеріал подають у схемах та діаграмах, числовий – у 3-4 таблицях або діаграмах (графік – демонстрація змін у часі, діаграма – демонстрація відношення частини до цілого, гістограма – демонстрація порівнянь);
- матеріал має бути підкріплений графічними зображеннями та відеофрагментами;
- дотримана логіка викладу та грамотність;
- доповідь магістра доповнює інформацію на слайді, а не дублює її;
- ефекти анімації не заважають сприйняттю, а акцентують увагу на потрібних моментах доповіді;

- текст легко читається (мінімальний розмір шрифту 18-20, напівжирний);

- фон, колір тексту та діаграм пасують і відповідають правилу трьох основних кольорів та їхніх відтінків;

- шаблон оформлення однаковий для всіх слайдів презентації;

- дотримуватися контрасту між текстом, фоном і графікою.

Створення презентації – справа особлива, що залежить від рис характеру доповідача та аудиторії, перед якою він виступає. Але бажано дотримуватись **таких рекомендацій:**

- використовуйте (якщо можна) стандартні шаблони презентацій, бо вони вже пророблені дизайнерами;

- пам'ятайте, що погляд завжди спускається із правого верхнього кута в лівий нижній кут, тому розміщуйте більш важливі об'єкти у правому верхньому куті, а в лівому нижньому – менш важливі;

- зважайте на умови розділення слайда документа на різні зони;

- урівноважуйте об'єкти відносно «золотої лінії»;

- пам'ятайте, що у перший момент сприйняття увага прикута до кутів слайда;

- обирайте відповідний стиль розмітки і рідше користуйтеся розміткою «Пустий слайд»;

- притримуйтеся того, що вільна, «невикористана» площа наочної поверхні може становити до 30 %; використана – не більше 70 %;

- обережно змінюйте фон і кольорові співвідношення тексту та фону;

- пам'ятайте, що команда «Застосуйте шаблон оформлення» діє на всі слайди вашої презентації і не може бути застосована тільки до цього слайда;

- використовуйте короткі текстові описи, якомога більше таблиць, схем, діаграм, рисунків та ін.;

- пам'ятайте: щоб об'єкт з'явився, а потім зник, створіть два однакові слайди, але на другому вимкніть ефекти анімації;

- не застосовуйте яскравих і строкатих допоміжних об'єктів;

- не застосовуйте багато ефектів анімації;

- обережно використовуйте ефекти анімації:

- «виповзання» – він надто повільний;

- «поява тексту по літерах» – він також суттєво призупинить вашу презентацію;

- для «решти» об'єктів, інакше вони почнуть пересікати попередні та мерехтiti в очах;

- пам'ятайте, що не варто без особливої потреби застосовувати ефекти до заголовків слайда;

- дотримуйтесь єдиного стилю розміщення об'єктів;
- оберіть певні (однакові) типи ефектів для однакових за суттю об'єктів;
- пам'ятайте: на читання кожних шести символів потрібно мінімум одна секунда, а сумарний час «проявлення» слайда не повинен перевищувати 3-5 секунд, крім випадку, коли вам дійсно треба затримати появу об'єкта.

Основні рекомендації до відображення тексту:

- лаконічний текст сприймається краще, ніж текст, засмічений додатковими елементами;
- в горизонтальній колонці бажано використовувати не більше 40-50 знаків, у тексті з більш довгими рядками важче шукати початок наступного рядка;
- шрифт, що найкраще читається, – 16-20 розміру, через два інтервали, не використовуйте шрифтів, менших за 10 пунктів;
- виділення (напівжирний, курсив, ущільнений шрифт) треба використовувати обережно; надлишок виділених фрагментів може виглядати нав'язливо;
- доцільно використовувати короткі абзаци, які мають перевагу над довгими, не розбитими на абзаци текстами;
- текст із обрамленням привертає більш пильну увагу, ніж без нього.

Створюючи таблиці у презентації, слід дотримуватись таких рекомендацій:

- частіше застосовуйте лінії завтовшки в 0,5 або 1 пункт;
 - не застосовуйте ліній, товщина яких понад 3-4 пункти;
 - не використовуйте більше трьох стилів ліній у вашій таблиці;
 - уникайте оформлення таблиці подвійними лініями;
 - застосовуйте центровані абзаци в заголовках таблиці;
 - не використовуйте більше як два варіанти заливки таблиці;
 - уникайте заливки таблиці сірим кольором (інтенсивність понад 30);
- забезпечуйте зазор між текстом таблиці та її границею не менше як 3 пункти, а краще 6 або 9 пунктів;
- формуйте таблицю так, щоб був виділений тільки один рядок (колонка) з найважливішим результатом.

Використовуючи діаграми, дотримуйтесь таких рекомендацій:

- не зловживайте ефектами об'єму, інакше ви втратите наочність вашої діаграми;
- використовуйте різноманітні варіанти штрихів;
- виділяйте червоним кольором найважливіший графік;

- використовуйте максимально контрастні кольори для різних графіків (краще різноманітні штрихи);
- не використовуйте велику кількість графіків на одній діаграмі.

Вибираючи кольори, пам'ятайте, що за рангом комфортності-дискомфортності **колірні поєднання** розташовуються в такому порядку:

1. Зона комфортності: синій на білому, чорний на жовтому, зелений на білому, чорний на білому, жовтий на чорному, білий на чорному, зелений на червоному, червоний на жовтому.

2. Нейтральне сприймання: білий на синьому, червоний на білому, синій на жовтому, оранжевий на чорному, жовтий на синьому, оранжевий на білому, білий на зеленому.

3. Зона дискомфорності (не рекомендовано використовувати): червоний на зеленому, коричневий на білому, білий на коричневому, коричневий на жовтому, жовтий на коричневому, білий на червоному, жовтий на червоному.

Науково-методичне видання

Укладачі

МОВЧАН Валентина Олексіївна
СЕРГІЙЧУК Наталія Миколаївна
МЕЛЕЖИК Ольга Вікторівна
ІЛЮК Наталя Анатоліївна

**МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ
ДО ВИКОНАННЯ КУРСОВИХ РОБІТ.
МЕТОДИКА ПІДГОТОВКИ І ПОРЯДОК ЗАХИСТУ**

для здобувачів освіти другого (магістерського) рівня
за ОП «Терапевтичне садівництво»
спеціальності 206 Садово-паркове господарство

Формат 60x84/16. Ум.-друк арк. 1,74.
Наклад 50 пр. Зам. № _____

*Видавець і виготовлювач: Університет «Україна»
03115, м. Київ, вул. Львівська, 23, тел./факс: (044) 424-40-69, 424-56-26
E-mail: ukraina.vdk@email.ua
Свідоцтво суб'єкта видавничої справи: ДК № 405 від 06.04.2001*